הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תקכו

כ טור. ל הָרא״ש בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמוֹעֵד קָטָן (סי׳ יג). מ רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד ח״א).

וַאֲפִלּוּ אֶפְשָׁר בַּעֲמָמִין יִתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל. הַגָּהּ: אֲבָל בְּאַשְׁכְּנַז וּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין כֵּן, (כה) אֶלָּא כָּל הַיְכָא דְּאֶפְשָׁר בַּעֲמָמִין עוֹשִׂין הַכֹּל וְהָאָרוֹן וְתַכְרִיכִין עַל יְדֵי (ו) עַמְמִין, וּשְׁאָר הַדְּבָרִים עוֹשִׂים (מ) יִשְׂרָאֵלִים (כו) כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֲבָל אִם לֹא אֶפְשָׁר בַּעֲמָמִין מֻתָּר לַעֲשׂוֹת הַכֹּל עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל (מרדכי הלכות אבל (מו״ק סי׳ תתפט) ותרומת הדשן סימן פ״ב). (כז) [כ]**חוּץ מִן הַכְּפָּה שֶׁבּוֹנִים עַל הַקֶּבֶר שֶׁאֵין בּוֹנִין אוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב.** הַגָּהּ: (כח) אֲבָל מֻתָּר לְכַסּוֹתוֹ (ט) בְּעָפָר כְּדַרְכּוֹ בְּחֹל (בית יוסף (ד״ה וגרסי׳ שהכיפה)) וּדְלֹא כְּיֵשׁ מַחְמִירִין, כֵּן נִרְאָה לִי. [ל]**בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁרוֹצִים לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, (כט) * אֲבָל אִם אֵין רוֹצִים לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם אֵין עוֹשִׂים לוֹ שׁוּם דָּבָר אִסּוּר מְלָאכָה אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, (ל) אֲבָל (י) טָלְטוּל מֻתָּר.** (וְדִין קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה אִם מֵת לוֹ מֵת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אוֹ שֵׁנִי, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ע״א סָעִיף ב׳, וּלְקַמָּן סִימָן תקמ״ח בְּסָעִיף ה׳): **ה (לא) [מ]הַחוֹפֵר קֶבֶר לְמֵת בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, (לב) מֻתָּר לוֹ לִטֹּל**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ע״ז בְּעִנְיַן שֶׁקְּבָרוּ חָכָם אֶחָד בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי וְלֹא הִלִּינוּ אוֹתוֹ עַד אִסְרוּ חַג כְּדֵי שְׁיִּלּוּ אוֹתוֹ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וַחֲבֵרָיו וְתַלְמִידָיו, וְיָפָה עָשׂוּ כִּי בַּלַּיְלָה יֵשׁ חֲשָׁשׁוֹת הַרְבֵּה עַל פִּי נִסְתָּר וְעַל פִּי נִגְלֶה וּכְמוֹ שֶׁאָסוּר בְּי״ט רִאשׁוֹן לְהַמְתִּין עַד יוֹם טוֹב שֵׁנִי כְּדֵי שְׁיִּתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל מִבְּאֹר בְּשַׁלְחָן עָרוּךְ, וְאַף שֶׁהַנִּפְטָר נִתְקַשֵּׁר עִם חֲבֵרָה שֶׁלּוֹ לֹא נִתְקַשֵּׁר עַל דַּעַת זֶה שֶׁיֵּצְאוּ הֵתֵּקַּשְׁרוּתָם בְּמָקוֹם אִסּוּר לִינָה, וּכְהָאי גַּוְנָא כָּתַב מֹהֲרַ״ם מִלּוּבְּלִין סִימָן ל״ד (הֲבָאתִיו לְעֵיל בְּסִימָן כ״ה בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין עַיֵּן שָׁם (ע״ש באר היטב סק״ב) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר [דְּבָרִי] רַב מְשֻׁלָּם בְּלִקּוּטִים שֶׁל הַגְּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל דַּף ט׳ עַמּוּד ג׳ (שאלה י) לְהַהִיר בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי בְּחַפִּירַת קֶבֶר בְּכִפּוּי אַף שֶׁאֵין מְיַחֲדִים לָזֶה, וְהֵבִיא רְאָיָה מִקְּצִירַת הָעֹמֶר בְּשִׁלֹּשׁ קְפוֹת כו׳ וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה לְהַרְבּוֹת בְּבוֹדוֹ בְּהַרְבֵּה כו׳, וְכֵן עֲשִׂיתִי מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הַקְּהִלָּה

בֵּאוּר הַלָּכָה

וּבָאֶמֶת לְחַמֵּם מֻתָּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַף בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף א׳, וּכְבָר הֵעִיר בְּחִדּוּשַׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בָּזֶה:

* **אֲבָל אִם אֵינָם רוֹצִים לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כט), **וְהֵינוּ לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִים וְיוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל לֹא לְהַלִּינוֹ כְּדֵי שְׁיְּקַבֵּר לְמָחָר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּאֵין זֶה כְּבוֹד לַמֵּת [אֲלִיָּה רַבָּה** (ס״ק יג)**]. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא תַּלְמִיד חָכָם יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה,** וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָנֵי דְּפָסַק הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ב׳ דְּאָסוּר דְּשָׁם הַשַּׁעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טו) וּבְשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס״ק טו) מַה שְּׁאֵין כֵּן בָּזֶה:

בַּאֲר הֵיטֵב

(הגב״י). וְכָתַב רַשׁ״ל (ים של שלמה) פֶּרֶק קַמָּא דְּבֵיצָה (סי׳ יג) אִם צְרִיכָה לְהוֹלִיכוֹ לִקְבָרוֹ אֲבוֹתָיו אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אַךְ אִם אֵינוֹ מַסְרִיחַ מַמְתִּינִין לוֹ עַד לְמָחָר וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וְאִם מַסְרִיחַ קוֹבְרִים אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּמְקוֹמוֹ וְאֵין מוֹלִיכִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב כְּלָל: (ז) **עַמְמִין.** וְאִם צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה שָׁעוֹת וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹא הַמֵּת לִידֵי בְּזָיוֹן אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ, יִתְעַסְּקוּ עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל: (מ) **יִשְׂרָאֵלִים.** וּמֻתָּר לְטַהֲרוֹ בְּסָדִין בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי כְּיִן דְּאֵינוֹ אֶלָּא גְּזֵרָה שְׁמָא יִסְחֹט, רַק שֶׁיְּזָהֲרוּ שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ סְחִיטָה בְּיָדַיִם. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (שם סי׳ י), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): (ט) **בְּעָפָר.** וְהוּא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֲבָל בָּרִאשׁוֹן אָסוּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. ט״ז (סק״ב). וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (י) **טָלְטוּל.** אֲבָל אָסוּר לְהוֹצִיאוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אָסוּר בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי בְּמִכָּל שֶׁכֵּן, כְּגוֹן לַחְצֹב אֲבָנִים לְקֶבֶר וְכֵן לְקַצֵּץ עֵצִים מִיַּעַר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מֵהֶם אָרוֹן, דְּאָסוּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן תקמ״ז (ס״ו) וְהוּא הַדִּין הָכָא. וְגַם מִבְּאֹר שָׁם דְּלִנְסֹר עֵצִים לְקָרָשִׁים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן אָרוֹן (כו) וְלִקְצֹץ הֲדַסִּים וְלוּלָבִים תַּכְרִיכִין וּכְהָאי גַּוְנָא אֵינוֹ מֻתָּר רַק בְּחֻצְרוֹ שֶׁל מֵת וּכְהָאי גַּוְנָא כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ הַכֹּל שֶׁשִּׁבֵּל מֵת הוּא עוֹשֶׂה, וּבְאָדָם מְפֻרְסָם שֶׁמֵּת מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ בַּשּׁוּק שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁשִּׁבֵּלוֹ הוּא. וּמִבְּאֹר שָׁם עוֹד דְּבִמְקוֹמוֹת שֶׁאֵין יְהוּדִים הַרְבֵּה דָּרִים בָּעִיר אֲפִלּוּ בְּאָדָם דְּעָלְמָא מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁל מֵת, דְּכֵיוָן שֶׁיִּשְׂרָאֵלִים (כז) מֵעָטִים, כְּשֶׁמֵּת אֶחָד הַכֹּל יוֹדְעִים. וְאִם מֻתָּר לְיַלֵּךְ חוּץ לְתְחוּם לְהָבִיא מִשָּׁם מֵת לְקָבְרוֹ אוֹ לְהָבִיא תַּכְרִיכִין וְאָרוֹן לְמֵת יִתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסָעִיף ח׳: **(כה) אֶלָּא כָּל הַיְכָא דְּאֶפְשָׁר בַּעֲמָמִין.** וְדַוְקָא (כח) שֶׁיֵּשׁ עֲמָמִין לְפָנֵינוּ, אֲבָל אִם צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה שָׁעוֹת עַד שֶׁיָּבוֹאוּ עַכּוּ״ם וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹא הַמֵּת לִידֵי בְּזָיוֹן לְנִפּוּחַ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין וְיִתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל: **(כו) כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן.** וּמִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (כט) דְּמֻתָּר לְטַהֲרוֹ בְּסָדִין כְּדַרְכּוֹ וְלֹא גָּזְרִינַן שְׁמָא יָבֹא לִסְחֹט, רַק שֶׁיְּזָהֲרוּ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה סְחִיטָה בְּיָדַיִם. וְנִרְאֶה לִי שֶׁיְּדַקְדְּקוּ שֶׁיִּהְיוּ הַסְּדִינִים נְקִיִּים, דְּאִי לֹא, שְׁרֵיתוּ הוּא כִּבּוּסוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״ד. וּמֻתָּר לְלַוּתוֹ חוּץ לַתְּחוּם וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ו׳ אַף עַל גַּב דְּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אָסוּר, דְּמִכָּל מָקוֹם לֹא הָוֵי מְלָאכָה:

(כז) חוּץ מִן הַכְּפָּה וְכוּ׳. הֵינוּ שֶׁהָיָה דַּרְכָּם (ל) לִבְנוֹת בִּנְיָן, וְזֶהוּ אָסוּר (לא) כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִקְבַּר לָמָּה לָנוּ לְחַלֵּל יוֹם טוֹב: **(כח) אֲבָל מֻתָּר לְכַסּוֹתוֹ בֶּעָפָר.** הֵינוּ אֲפִלּוּ (לב) כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין לִצְבֹּר עָפָר עַל הַקֶּבֶר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּמוֹ תֵּל, דִּגְמַר קְבוּרָה הוּא. וּמִשְּׁמַע מִסְּתִימַת רַמ״א דַּאֲפִלּוּ לְמִנְהָגֵנוּ (לג) דְּמַחְמִרִינַן בִּמְלָאכוֹת גְּמוּרוֹת לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי עַכּוּ״ם, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה [א]לֹא נָהֲגוּ לְהַחְמִיר: **(כט) אֲבָל אִם אֵינָם רוֹצִים** כְּגוֹן (לד) שֶׁמְּלִינִים אוֹתוֹ לִכְבוֹדוֹ, וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה (לה) סְמוּךְ לָעֲרֶב וְאֵין שֶׁהוּת לְקָבְרוֹ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ח׳ דְּלִפְעָמִים מֻתָּר לְהַתְחִיל לַעֲסֹק לְצָרְכֵּי הַמֵּת בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי לְמַהֵר קְבוּרָתוֹ בְּחֹל, וְשָׁם יִתְבָּאֵר: **(ל) אֲבָל טָלְטוּל מֻתָּר.** אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵין בְּכָלָל זֶה (לו) הוֹצָאָה, וַאֲפִלּוּ לְכַרְמְלִית אָסוּר [אַחֲרוֹנִים]. וּמִסְקָנַת (לז) רב הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ טָלְטוּל אֵינוֹ מֻתָּר לְצָרְכֵי הַחַיִּים כְּגוֹן לְפַנּוֹתוֹ מִן הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁהַכֹּהֲנִים יִכָּנְסוּ לַבַּיִת אוֹ מִפְּנֵי עֶגְמַת נֶפֶשׁ, אֶלָּא אִם כֵּן שֶׁהוּא צָרִיךְ הַמֵּת כְּמוֹ מַחֲמָה לְצֵל וּכְהָאי גַּוְנָא, וְאַף בָּזֶה (לח) מַחְמִירִים שֶׁאֵינוֹ מֻתָּר רַק עַל יְדֵי כֹּהֵן וְתִינוֹק וְעַל פִּי הַמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן שי״א (ס״א): **ה (לא) הַחוֹפֵר וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין הַנּוֹתֵן (לט) בַּד לְתַכְרִיכִין וְכַדּוֹמֶה: **(לב) מֻתָּר לוֹ לִטֹּל שָׂכָר.** וּבִלְבַד (מ) שֶׁלֹּא יְזָרְזוּ סְכוּם הַמַּקָּח וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְקַח מָעוֹת, אֶלָּא אַחַר יוֹם טוֹב יָבֹאוּ לְחָשְׁבּוֹן. וְגַם בָּזֶה אֵיכָא מַאן דְּאָמַר דְּאָסוּר דְּאֵין לְקַח שָׂכָר שַׁבָּת, אֶלָּא דֵּישׁ שְׁמַתְּיר (מא) בְּמָקוֹם מִצְוָה וּכִדְמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ש״ו סָעִיף ה׳. מִיהוּ אִם אֵין הַחוֹפֵר רוֹצֶה לַחְפֹּר אֶלָּא אִם כֵּן יִקָּצְצוּ עִמּוֹ דְּמִים אוֹ יִתְּנוּ לוֹ כָּסֶף מְזֻמָּן בְּיוֹם טוֹב, אַף עַל גַּב שֶׁעֲבָרָה הוּא בְּיָדוֹ מִכָּל מָקוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סו) קְצִיצַת הַדְּסִים לֹא אֲרֻשִׁי מִלְּתָא כְּקְצִיצַת אֲרָזִים וּלְהֶכֵי שְׁרֵי בְּחֻצַּר שֶׁל מֵת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמֻגָּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תקמ״ז סָעִיף קָטָן ד׳: (מ) **הָא בְּעִיר שְׁדָרִים בָּהּ הַרְבֵּה יְהוּדִים אָסוּר וְלֹא מִבְּנֵי בָּמָה שְׁנִתְפָּרְסַם הַדָּבָר בְּמִקְרֶה.** כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) וְהָעְתִּיקוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: **(מא)** עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ה) וְאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא): **(מב)** רַשׁ״ל (שם סי׳ י) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מג)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ונראה שהכיפה) וְעוֹלַת שַׁבָּת (שם) וְט״ז (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מד) מִבְּנֵי מְקוֹם מִשְׁמַע מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּעַל יְדֵי עַכּוּ״ם מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמִכָּל מָקוֹם הוּא לִכְבוֹד הַמֵּת:** **(מה)** אַחֲרוֹנִים. **(מו)** הֲלָכָה בְּרוּרָה (סק״י) לְיַשֵּׁב תְּמִיהַת מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י). וְכֵן מַשְׁמַע מִשׁ״ז בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט (סוף הסימן) שֶׁלֹּא תָּמַהּ אֶלָּא בְּמַה שְׁנּוֹהֲגִין בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן לְהַקֵּל, וְכֵן הֶעְתִּיק בְּחָכְמַת אָדָם (שם) לְהַקֵּל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי. וְעַיֵּן בְּמֻגָּן אַבְרָהָם (שם) בְּמַה שֶּׁחָקַר אִם יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה מַה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ט) כתב: כבר נהגו במדינות אלו להחמיר שלא לעשות על ידי ישראל שום מלאכה האסורה מן התורה כגון לחפור לו קבר ולכסותו בעפר אחר שנקבר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יפ) שָׁכָר: ו [נ]מֻתָּר לְלַוּוֹת הַמֵּת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן (לג) תּוֹךְ הַתְּחוּם, וּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֲפִלּוּ (לד) חוּץ לַתְּחוּם,
(יג) (לה) * וְחוֹזְרִין לִמְקוֹמָם בּוֹ בַּיּוֹם. (לו) [ס]וְכֵן מֻתָּר לְהַחֲזִיר כְּלֵי הַקְּבוּרָה שֶׁהוֹלִיכוּ עִמָּהֶם חוּץ לַתְּחוּם:
ז [ע]הַמְלַוִּים אֶת הַמֵּת (לז) אֲסוּרִים (יג) לָרְכֹּב עַל בְּהֵמָה אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, (לח) וַאֲפִלּוּ הָאֲבֵלִים.

נ טור בשם בה"ג (הלכות אבל) ושאר פוסקים. ס רמב"ן בתשובה. ע רמב"ן בספר תורת האדם (שם, ענין ההנצאה).

בַּאֵר הַיטֵב

אֲפִלּוּ לְכַרְמְלִית, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא): ה (יפ) שָׁכָר. וּבְיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (שם ס"ק יד) אוֹסֵר לְטַל שָׁכָר, וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בְּחִנָּם מְטַעֵן לֵיהּ כְּמוֹ בַּחֲלִיצָה, וְעַיֵּן סוֹף סִימָן תקפ"ה (ס"ה) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלִצְרָךְ מִצְוָה מֻתָּר לְטַל שָׂכָר שֶׁבַּת יוֹם טוֹב. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב): ו (יג) וְחוֹזְרִין. אֲפִלּוּ יָצְאוּ חוּץ לְאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ לְקָרוֹבֵי הַמֵּת לִתֵּן לוֹ, דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי לְגַבֵּי מֵת כְּחֹל שַׁיְּיכוּהוּ:
ו (לג) תּוֹךְ הַתְּחוּם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (מג) עַד אַלְפַּיִם אַמָּה וְלֹא יוֹתֵר. אַף עַל גַּב דְּעַד שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת לְכֵלֵי עַלְמָא אֵינוֹ אֶלָּא מִדַּרְבָּנָן,
(מג) לֹא הִתִּירוּ מְשׁוּם לְוָיָה גְּרִידָא: (לד) חוּץ לַתְּחוּם. אֲפִלּוּ
(מד) חוּץ לְתְחוּם שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁאֵין בָּהֶם צָרְכֵי הַמֵּת אֶלָּא מְלַוִּין אוֹתוֹ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד בִּלְבַד, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי דְּכֹחַל שַׁיְּיכוּהוּ רַבָּנָן [אַחֲרוֹנִים]: (לה) וְחוֹזְרִין לִמְקוֹמָם בּוֹ בַּיּוֹם. וַאֲפִלּוּ יָצְאוּ חוּץ
לְכַמָּה מִילִין (מה) מֻתָּרִין גַּם כֵּן לַחֲזֹר לְבֵיתָם, שֶׁאִם יַאַסְרוּ אוֹתָם יִהְיוּ נִכְשָׁלִים לָעָתִיד לָבוֹא שֶׁלֹּא יִרְצוּ לֵילֵךְ וּלְהִתְעַסֵּק בְּצָרְכֵי הַמֵּת וּבְהַלְוָיָתוֹ. וּמִסְתַּבְּרָא דְּכָל זֶה אִם אֵין שָׁם בְּמָקוֹם הַקְּבָרוֹת מוֹשָׁב
יְהוּדִים בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, הָא אִם יֵשׁ שָׁם וְשַׁיְּיכוֹלִים שָׁם לָאֲכל
(מו) וְלִישַׁב לֹא נַתִּיר לָהֶם לַחֲזֹר, דְּשִׁבְיל זֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַחֲזֹר לֶאֱכל וְלָשׁוּב לְבֵיתָם פַּעַם אֶחָד לֹא יִמְנְעוּ לְלַוּוֹת הַמֵּת, וְעַיֵּן בָּאוֹר הַלָּכָה (ד"ה וחוזרין). וְנִתְבָּאֵר בְּהַפּוֹסְקִים דְּמָכָל מָקוֹם אִם יָכוֹל לְקַצֵּר דַּרְכּוֹ לֹא נַתִּיר לוֹ לַחֲזֹר בְּדֶרֶךְ אֲרֻכָּה [עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק
יג) וּבְמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל]: (לו) וְכֵן מֻתָּר לְהַחֲזִיר כְּלֵי הַקְּבוּרָה.
וּמַקָּצָה אֵינָם (מז) דְּהָרֵי כֵּלִים שְׁמַלְאכְתָּם לְהֻתַּר הֵם דְּשָׁמָּא יִצְטָרֵךְ לָהֶם לְמֵת אַחֵר בּוֹ בַּיּוֹם, וְאִם כֵּן מֻתָּר לְטַלְטְלָם אֲפִלּוּ לֹא יִצְטָרֵךְ לָהֶם רַק לְשָׁמְרָם שֶׁלֹּא יִגָּנְבוּ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ש"ח סָעִיף ד', וְכֵיוָן שֶׁכְּבָר מְטַלְטְלָם, אֲפִלּוּ יִמְצָא סְמוּךְ לְחוֹמַת הָעִיר מָקוֹם שָׁמוּר לְהַנִּיחָם גַּם כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא מֻתָּר לְשָׁאֵם עַד בֵּיתוֹ וּכְדִלְעֵיל
בְּסִימָן ש"ח סָעִיף ג': ז (לז) אֲסוּרִים לָרְכֹּב וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין לֵילֵךְ בִּסְפִינָה, וַאֲפִלּוּ (מח) בְּתוֹךְ הַתְּחוּם נַמִּי אָסוּר. וְאַף עַל גַּב דְּמַתִּירִין לִלְוֹת חוּץ לַתְּחוּם, שָׁאנֵי רְכִיבָה דְּאִיכָּא חֲשָׁשׁ מְלָאכָה דְּאוֹרְיְתָא, וְלֹא נִתַּר בִּשְׁבִיל לְוָיָה (מט) שֶׁאֵינָהּ מַעֲקְרֵי צָרְכֵי הַקְּבוּרָה. (נ) וְעוֹד דְּבִרְכִיבָה אִיכָּא זִילּוּתָא דְּיוֹם טוֹב טְפֵי מֵהֲלִיכָה בְּרַגְלָיו: (לח) וַאֲפִלּוּ הָאֲבֵלִים. וּמַשְׁמַע (נא) דַּאֲפִלּוּ אִי אֶפְשָׁר בַּמָּקוֹם

בְּאוֹר הַלָּכָה

ו * וְחוֹזְרִין לְמְקוֹמָם בּוֹ בַּיּוֹם. עַיֵּן מַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לה) לְעִנְיַן
אִם יֵשׁ שָׁם מוֹשָׁב יְהוּדִים. וְסָמוּכִים לִדְבָרֵינוּ מִדִּבְרֵי הָרַדְבַּ"ז חֵלֶק ד' סִימָן ק"ז אוֹתָן שֶׁכָּתַב בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַכְּלָבוֹ (סי' נח) דַּף מ"ו שֶׁהִתִּירוּ חֲכָמֵי בַּדֶּרֶךְ בְּמֵת שֶׁהָיָה בְּעִיר אֶקְדֵּ"י לְלַוּוֹתוֹ עַד בַּדֶּרֶשׁ שְׁנַיִם מִן הַקָּרוֹבִים וְלָרֹכֶב בַּדֶּרֶךְ אַף לֹא שָׁבוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם לִמְקוֹמָם אַף נִשְׁאֲרוּ בָּעִיר בַּדֶּרֶשׁ הַיּוֹם הַהוּא עַד כָּאן, וְכָתַב עַל זֶה הָרַדְבַּ"ז דְּלְהָכִי לֹא הִתִּירוּ לָהֶם לַחֲזֹר כֵּיוָן שֶׁהָיוּ בִּמְקוֹם מֹשָׁב וְיוֹתֵר טוֹב מִמְּקוֹמָם מַה צָּרַךְ שֶׁיַּחְזְרוּ, וְלִיכָּא הָכָא טַעֲמָא שֶׁלֹּא תְּהֵא מַכְשֵׁילָן לֶעָתִיד לָבֹא, אֲבָל בִּנְדוֹן דִּידָן שֶׁהַבַּיִת הַקְּבָרוֹת הוּא בְּמָקוֹם שָׁמֵם וּמְדְבָּר וַאֲפִלּוּ אֵילָן אֵין שָׁם לְהִסְתַּר מִן הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵין שָׁם לֹא מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וַדַּאי דְּאִיכָּא טַעֲמָא שֶׁלֹּא תְּהֵא מַכְשֵׁילָן. וְעַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְדַע עוֹד דְּיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בִּמְקוֹמוֹת שֶׁהַבַּיִת הַקְּבָרוֹת הוּא רָחוֹק מְאֹד עַד שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם מִלְּוָיָה עַד בֵּית הַקְּבָרוֹת בְּשׁוּם פַּעַם רַק יֵשׁ אֲנָשִׁים מְחֻבָּרָה קְדִישָׁא שֶׁקְּבוּעִים תְּדִיר לְשֵׁאת הַמֵּת שָׁם וּבָאִים עַל שָׂכָרָם, אִם הִתִּירוּ בְּדִידְהוּ לַחֲזֹר וְאִי שַׁיְּיךְ בְּהוּ טַעֲמָא כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּכָּשֵׁלְנָה שֶׁהֲרֵי הֵם שְׁכוּרִים וְהוֹלְכִים בְּשִׁבִיל שָׂכָרָם, וְאִם בְּשִׁבִיל שֶׁיִּצְטָרְכוּ הָאֲבֵלִים לְשַׁלֵּם בְּיוֹתֵר בְּעֲבוּר זֶה צָרִיךְ עִיּוּן אִם מַתִּירִים לְהוּ בְּשִׁבִיל זֶה לַחֲזֹר בְּמֵה מִילִין. מִיהוּ אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לַחֲזֹר שֶׁהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים לֹא גָּרַע מִכָּל הַיּוֹצְאִין בְּרְשׁוּת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם בְּהֲבָלָעָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ת"ז (ס"א), אֲבָל בְּיוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם שֶׁמַּתִּירִין אָנוּ רַק בְּשִׁבִיל טַעֲמָא שֶׁלֹּא תְּהֵא מַכְשֵׁילָן, צָרִיךְ עִיּוּן אִם שַׁיְּיךְ בָּזֶה. וְעוֹד מִסְתַּפְקָנָא אִם גַּבֵּי הָאֲבֵלִים נַמִּי אָמְרִינַן דְּחוֹזְרִין לְמְקוֹמָם, דְּלְכְאוֹרָה בְּדִידְהוּ לֹא שַׁיְּיךְ דְּמִמְּנַע דְּוַדַּאי לֹא יִמְנְעוּ לְלַוּוֹת אֲבִיהֶם בְּשִׁבִיל זֶה וְלֹא שַׁיְּיךְ אֶלָּא בַּאֲנָשִׁים דְּעַלְמָא. וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ טַעֲמָא דְּעוֹבְדָא דְּמֵיתִי בְּכָלְבוֹ הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לָהֶם לַחֲזֹר מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ קְרוֹבִים לַמֵּת וְלֹא מִפְּנֵי מִלְּוָיוֹת, וּמִסְתְּמֵית
הַפּוֹסְקִים מַשְׁמַע שֶׁאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ז (מב) כֵּן מַשְׁמַע בְּהַפּוֹסְקִים וְכֵן כָּתַב בְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ה, עי"ש): (מג) כֵּן צָרִיךְ
לְהַסְבִּיר לְשִׁיטַת הַמְחַבֵּר שֶׁמַּתִּיר כָּל שֶׁהוּא מִדַּרְבָּנָן עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב
רִאשׁוֹן וּבָזֶה אָסַר. וּבְתִשְׁבֵּ"ץ חֵלֶק א' סִימָן כ"ב בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה מָצָאתִי דִּדְעָתוֹ
בָּאֲמֶת דְּאַף בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן יֵשׁ לְהַתִּיר הֲלִיכָה מִחוּץ לַתְּחוּם לְצָרְכֵי הַמֵּת לְמַאן
דְּמַתִּיר בְּיוֹם טוֹב וְהוּצָאָה עַיֵּן שָׁם [וְחִפּוּר לְשׁוֹן יֵשׁ שָׁם אֲבָל הַכַּוָּנָה כְּמוֹ שֶׁהִצְעַתִּקְנוּ]
וְיִחִידְאָה הוּא בָּזֶה. וּמָצָאתִי בְּאֶמֶת בְּסֵפֶר שִׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס"ו) דְּבָנִי הַחֶבְרָה אוֹתָן
שְׁנוֹשְׂאִין אֶת הָאָרוֹן מֻתָּרִים לֵילֵךְ אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן חוּץ לָאֲלָפַיִם, וְעַל כָּרְחָךְ
דְּמִפְּרַשׁ דִּדְוָקָא לְוָיָה גְּרִידָא קָא אַיְירִינַן כְּאֵן דְּאֵינוֹ אֶלָּא כְּבוֹד בְּעָלְמָא, וּמִלְּתָא
דְּמִסְתַּבֵּר הוּא לְכָאוֹרָה, בְּקֶרֶט כִּי בְּזִיוֹן הוּא לַמֵּת לְמַטֹּר אוֹתוֹ עַל יְדֵי עַכּוּ"ם
בִּלְחוּדֵיהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ד) בְּשֵׁם תַּשְׁבֵּ"ץ. אֵיכָא דְּמִלְּשׁוֹן
הָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ו) שֶׁכָּתַב עַל הָא דְּמֻתָּר לְוַלּוֹת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם דְּהָרְבּוּתָא הוּא דְּעַל
פִּי רֹב דֶּרֶךְ הַמְּלָוִים שֶׁמִּתְחַלְּקִים עַצְמָם בִּנְשִׁיאַת הַמִּטָּה אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר מְשׁוּם כְּבוֹד
הַמֵּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וּמִשְׁמַע מִזֶּה דְּחוּץ לְתְחוּם אָסוּר אַף לְשֵׁאת הַמֵּת, וְצָרִיךְ עִיּוּן
לְדִינָא וּבְקֶרֶט דִּכְבָר הֲבָאנוּ בְּסָעִיף א' (מש"כ ס"ק יב) לַחֲלֹק עַל עִקַּר קַלַּת הַמְחַבֵּר
עַיֵּן שָׁם, וְגַם לְכַעַל שִׁלְחַן שְׁלֹמֹה שֶׁמַּתִּיר צָרִיךְ עִיּוּן אִם מֻתָּר לַחֲזֹר לִמְקוֹמָם:
(מד) מֵאֵירִי (שם ד"ה ביו"ט שני) וְרִיב"ש וְעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ה, עי"ש). וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים
דְּדִוְקָא לִכְבוֹדוֹ שֶׁל מֵת הָא לִכְבוֹד אֲבֵלִים אָסוּר, וְהוּא מִדִּבְרֵי הָרִיב"ש בְּסִימָן תפ"ז
אֶלָּא שֶׁכָּתַב שָׁם דְּלֹא כְּבוֹד הַחַיִּים לָבַד הוּא אֶלָּא גַּם כֵּן כְּבוֹד הַמֵּת הוּא עַל יְדֵי
לְוָיָה וְשָׁרֵי עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי זֶה לְחֻמֶּה הָעִתִּיקוּ זֶה שֶׁהֲרֵי כְּמַעֲט אִי אֶפְשָׁר הוּא, אֲמְנָם
בְּעוֹלַת שַׁבָּת מָצָאתִי שֶׁכָּתַבְתָּן בְּשֵׁם הָרַדְבַּ"ז חֵלֶק ד' סִימָן ק"ז, וְשָׁם מֵירֵי שֶׁהַמֵּת
הָיָה מֻנָּח בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְהִמְתִּינוּ בְּקִבּוּרָתוֹ עַד שֶׁיָּבֹא אֲבִיו לְשָׁם וְהָלְכוּ עִמּוֹ עוֹד
אֲנָשִׁים, וְכָתַב הָרַדְבַּ"ז דְּלֹא הָיוּ רַשָּׁאִים שֶׁהֲרֵי מְלַוִּים רַק אֶת אֲבִיו עַיֵּן שָׁם:
(מה) רַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּנָתִיב כ"ח (ח"א) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וְרַדְבַּ"ז חֵלֶק ד' סִימָן ק"ז וּמָגֵן
אַבְרָהָם (ס"ק יג) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ו) וְהַגְּרַ"ז (סט"ו) [וּבְהֶרֵב הַמַּגִּיד לְפָנֵינוּ (פ"א הכ"ב)
הַגְּרִסָא מְשֻׁבָּשֶׁת כְּמוֹ שֶׁהֵעִיר בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי] וְכֵן הָרַדְבַּ"ז מֵבִיא דִּבְרֵי הָרֵב הַמַּגִּיד
מַתָּרִים לַחֲזֹר שֶׁלֹּא תְּהֵא מַכְשֵׁילָם לֶעָתִיד לָבֹא. הַשַּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ג. אות ב), וְיָם שֶׁל
שְׁלֹמֹה (שם ס' יב), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). וְעַיֵּר הַצָּפוּיָה כְּקֶשֶׁת בְּעָנָן שְׁמוּדְדִין מִן
הַקָּשֶׁת, אַסּוּרִים לֵילֵךְ דֶּרֶךְ הַיָּתֵר דְּהָא יְכוֹלִים לֵילֵךְ דֶּרֶךְ הַקָּשֶׁת. רַדְבַּ"ז (ח"ד סי' קו),
כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' שצח הגב"י), מָגֵן אַבְרָהָם (שם): ז (יג) לָרְכֹּב. וְהוּא הַדִּין דְּאַסּוּר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah